

OTEVŘENÝ A BEZPEČNÝ STŘÍBRNÝ KVĚTŇÁK

Úspěchy žáků a komunikace s rodiči zbavují školu někdejšího despektu

Bezpečnost. Heslo, které si zvolili pro své aktivity na internetu žáci a jejich učitelé ze Základní školy Květnového vítězství v Praze 4, která je se slangovým nádechem označována jako Kvěťňák.

Je to škola stříbrná, jako jediné v republice se jí podařilo získat toto ocenění v mezinárodní soutěži eSafety Label. A její žákovské týmy se umísťují na předních pozicích v dalších počítačových soutěžích zaměřených právě na oblast bezpečnosti na internetu. Naposledy byla dvojice žáků mezi třemi nejlepšími týmy Web Rangers.

Začátky tohoto trendu klade Danuše Kunovjánková, koordinátorka ICT na zdejší škole, zhruba čtyři roky zpět, kdy se na pražském semináři právě o nebezpečích, které na žáky na netu číhají, setkala s řadou odborníků z této oblasti a získala na ně i kontakty. Soutěž eSafety Label je podporovaná neziskovou organizací Safer internet. Výsledkem registrace

na www.esafetylabel.eu byl velmi obsáhlý dotazník, který bylo nutné vyplnit a který se ptal na řadu činností a zkušeností z oblasti bezpečnosti na internetu. Otázky se týkaly aktivit žáků, učitelů, komunikace v učitelském sboru i s rodiči. „Ještě štěstí, že mám krácený úvazek, při plném bych odpovídání na všechny otázky a všechny další IT aktivity, do nichž se zapojujeme, jen těžko zvládala,“ poznamenává D. Kunovjánková a chválí i spolupráci se zdejší metodičkou primární prevence. Nebylo to ale nadarmo, díky této registraci se dostala k zajímavým metodickým listům, které pak mohla využívat i ve výuce. „Například otázka používání mobilů při vyučování, to je věc, která se nyní řeší na mnoha školách, říká D. Kunovjánková.

Dlouhý dotazník ke stříbru

Po vyplnění „velikého dotazníku“ pomáhala s komunikací s organizátory i organizace Safer internet. Výsledkem pak byly grafy ukazující, ve kterých oblastech je Kvěťňák v porovnání s ostatními školami, jež se do projektu přihlásily, lepší než průměr – a naopak kde průměru nedosáh. Velmi dobře třeba škola dopadla se zabezpečením sítě, s ochranou dat a v možnosti přístupu k internetu, což odpovídá filozofii školy založené na otevřenosti. Průměrná pak byla například v legalitě využívaných programů. To je zajímavé, protože všechny programy, které škola používá, jsou pořízeny oficiálně. Jde tedy asi taky o uplatněné hledisko ze strany organizátorů, možná i o otázku překladu. Naopak pod průměrem zůstala v „chování zaměstnanců“. Roli mohlo sehrát to, že správce sítě umožňuje zaměstnancům přinést si vlastní média a připojit je ke školním PC. To lze možná hodnotit jako rizikové chování z hlediska zajištění informací třeba o žácích. Na druhé straně i tato možnost odpovídá zmiňované otevřenosti, takže zatímco organizátoři za to body strhávali, z jiných hledisek by mohl být tento přístup hodnocen pozitivně.

Lepší pozici získala škola mezi ostatními v „chování žáků“, což v této souvislosti není záležitost kouření a neslušných slov, ale zase jejich chování na internetu. D. Kunovjánková říká, že i oni mohou o přestávkách využívat své chytré mobily a tablety, ale pouze na jedné školní chodbě. A uvažuje se o tom, zda by se jejich využití nemohlo rozšířit – bez nároku na připojení do sítě, která by to unést nemusela, i zabezpečení dat je ve hře. Přece jen – dětem nedá, aby nezjišťovaly, kam až se v síti probourají...

Body za kavárnu

„Myslím ale, že jsme hodně bodů získali hlavně v oblasti řízení e-bezpečnosti. Napsala jsem jim totiž, že se nestaráme jen o to, jak bezpečně nebo nebezpečně se na internetu chovají žáci ve škole, ale že na toto téma komunikujeme s rodiči i širší veřejností. Zmínila jsem naše tzv. rodičovské kavárny, kde jsme právě bezpečnost na internetu několikrát s rodiči probírali, nebo diskuze žáků se zástupcem Horké linky,“ vysvětluje D. Kunovjánková. Po sečtení všech dosažených bodů získala škola stříbrnou plaketu eSafety Label, přes

40 dalších našich škol získalo plaketu bronzovou. Zhruba za rok ale bude muset svoji pozici mezi všemi přihlášenými školami obhajovat. I proto se rozhlížejí dál po dalších možných aktivitách hlavně pro děti...

Zmíněný projekt Web Rangers (do něhož se ve škole přihlásilo jedenáct žáků) na aktivitu, které D. Kunovjanková do dotazníku vypisovala, navazuje. „Moc se mi líbila myšlenka, že se díky pořádající firmě účastníci nejdřív proskolí z hlediska aktivní bezpečnosti na netu – a pak o této své zkušenosti hovoří se svými vrstevníky, že vedou semináře pro mladší děti. Měl byste vidět, jak tyto deváčky třeba třetáci doslova hltali, když jim o svých zkušenostech vyprávěli,“ říká. Do finále se pak dostala dvojice soutěžících, kteří vytvořili web, na němž vystavili mimo jiné i komiks o nebezpečí internetu. „Myslím, že se hodnotitelům nejvíc líbilo to, že nejde o uzavřený příběh, že je to komiks, který bude mít další a další díly,“ myslí si D. Kunovjanková.

Heslo: otevřenost

Jediná stříbrná škola eSafety Labelu v republice ovšem není v žádné milionářské čtvrti a není to škola počítačová. Je to jedna ze škol Jižního Města, Prahy 4. „Je to staré sídliště, složení obyvatel je velmi pestré a v poslední době se hodně mění,“ hodnotí ředitel školy Pavel Kopečný. Škola se tedy neliší od jiných sídlištních. Svou odlišnost si ale hledá. „Když jsme přemýšleli, co udělat, abychom vyhověli požadavkům rodičů a žáků, došli jsme k pojmu ‚otevřenost‘. Otevřenost školy pro rodiče, ale i pro spolupracující organizace – takovou je například Tělovýchovná jednota Háje nebo FK Dukla Praha. Díky nim můžeme nabízet sport navíc – fotbal pro kluky, aerobic pro dívky. Ale otevřenost vůči rodičům je určitě dominantní – chceme prohloubit jejich zájem o školu. Není možné říci, že by se o ni nezajímali, ale je to z mého pohledu u některých zájem poněkud povrchní,“ říká.

Poznamenává, že „své“ rodiče „nutí“ chodit do školy. Jednou z motivací jsou už zmíněné „rodičovské kavárny“, které okoukali od kunratické školy. Změnilo vždy svou největší třídu drobnými stolkami a židličkami v kavárnu, zavoní káva a pak se s pozvaným lektorem debatuje na vyhlášené téma. Děti na facebooku, kritické myšlení, anglické učebnice. Přichází dvacet třicet rodičů. Není to mnoho, ale jsou to setkání, o nichž se pak povídá i při akcích,

kteří škola pořádá proto, aby se sešli rodiče spolu s dětmi s kantory, aby ostych ze školy a třeba i dětstvím získaná nechut zůstaly někde jinde a aby se všichni začali bavit bez zábran, prostě jako lidi. „S tím se bojuje těžko, ale postupně to jde,“ říká ředitel. Rozhlížejí se po okolních školách, co kde dělají dobře, co se osvědčuje, a uzpůsobují si to pro svoje podmínky. P. Kopečný jmenuje třeba tričkování prvňáčků, společenský večer pro učitele a rodiče, zahradní slavnosti... Jsou to příležitosti, při kterých rodiče zbavují ostražitosti, učitel se dozví věci, k nimž by se jinak nedostal, přestože jsou pro jeho práci třeba důležité. „Na vesnici je normální, že se lidé ze školy s rodiči potkávají, v Praze to tak běžné není. Zkoušíme to prolomit a otevřít tento prostor ještě jinak než jen třídními schůzkami. I ty pochopitelně musíme organizovat, jinak to nejde. Ale tam i když se udělá kafe a buchta, pořád je to třídní schůzka,“ krčí rameny.

Smí se deváťáci vodit za ruku?

Slovo otevřenost mě napadlo, už když jsem procházel typickými chodbami panelové školy od vchodu do ředitelny. U šaten místo na kola a koloběžky. Byla přestávka, na nízkém parapetu okna do atria sedí kluk s děvčetem a dost se k sobě mají. Kolem chodí spolužáci i učitelé a nikdo se nepohoršuje. Prostě pohoda. „Koloběžky? Rodiče pouští děti přes sídliště, aby do školy takto jízdy. Někam si to dávat musejí,“ kývá v klidu ředitel. „A dvojice – jasně, museli jsme to řešit, část učitelů se pohoršovala. Smí se deváťáci vodit za ruku? Když ne, budou se ptát, jak to, že prvňáčci můžou. Máme se tvářit, že se mladí nemohou mít rádi? Určitě ne, ale vidíte, hodně se o tom debatovalo. Teď to bereme jako normální a je klid,“ konstatuje P. Kopečný.

Mezi ideovými východiskými školy jmenuje i pedagogický konstruktivismus a kritické myšlení, na kterých výuku staví. „Rodiče to obvykle neznají, v řadě z nich to může vzbuzovat dojem, že si kantoři s dětmi jen povídají, že se vlastně neučí. Nechceme ale, aby měli rodiče pocit, že se děti neučí, musíme jim systém vysvětlit. I proto toto téma bylo v kavárně,“ říká ředitel. Poznamenává, že pohoda ve škole neznamená vůbec absolutní volnost. Za pohodou při vyučování stojí tvrdá příprava a profesionalita učitele. „Nechci vypočítávat, kolik času by měl kantor věnovat učení a kolik svému učení. Ale i ta druhá část je nesmírně důležitá. Jasně, jsou utahaní, kantořiina

Ředitel Květnáku Pavel Kopečný

je těžká profese. Ale bez nových postupů a metod škola prostě nepůjde dopředu. Na to rezignovat není možno.”

Peníze. Bez nich to nejde, i když ředitel tvrdí, že i s málo penězi je možné sestavit smysluplné další vzdělávání. Dá to práci. Přihlásili se do projektu ESF Podpora začlenění znevýhodněných žáků do výukového programu školy. Jde o žáky se specifickými poruchami učení, o děti cizinců, které přicházejí a třeba skoro neumějí český. Je to podle něho dobrý projekt, velká část peněz je přímo pro učitele a hodně zbývá právě na DVPP. A podruhé zmiňuje kunratickou ZŠ, kde je ředitelem populární Vít Beran. Odtud sem chodí Květa Krüger, metodička a lektorka kritického myšlení. „Pracuji individuálně většinou s mladými učiteli, je to mimořádně efektivní, je jakousi mentorkou, umí vysvětlit, umí ukázat... Velká vzdělávání vyjdou školu na desetitisíce, tady se pohybujeme v tisících a pro školu to má větší význam,“ hodnotí.

Zapomínání na despekt

Na závěr se ještě ředitel vrací k pohodě prostředí. „Jeho podstatnou část tvoří žáci sami. Naučili se pracovat v žákovském parlamentu. Někde nefunguje, musí to mít podporu vedení školy. U nás hodně změnil vztah žáků ke škole,“ ředitel se odmlčuje a zaklepává slova o dřevěnou desku stolu. „Nechci to zakřiknout, ale ještě před pěti lety se na Květnák divali žáci většinou s despektem. Dneska se na něčem dohodnou, pak o tom informují svoje spolužáky při třídnických hodinách. Někdy to trochu drhne, kdo to kdy viděl, že by nám děti měly vládnout, prý. Ale nevládnou, všechno je pedagogicky řízeno. A jejich pocit, že do toho můžou mluvit, má skutečně význam.“ Vlastně se vracíme zpátky k soutěžím, o kterých jsme článek začínali. Aktivita, v podstatě samostatná aktivita. To spojuje zdejší oblast ICT se vším ostatním.

eSafety Label

Národní centrum bezpečnějšího internetu realizuje projekt podporující bezpečné IT prostředí na školách. Úkolem projektu je pomoci školám stát se bezpečnějšími a obohacujícím prostředím pro všechny žáky i učitele.

Projekt eSafety Label nabízí cenné služby školám a je aktivně podporován ministerstvy školství v Rakousku, České republice, Estonsku, Itálii, Belgii-Flandrech a Portugalsku.

Podle www.saferinternet.cz